

“Una òpera és més que un text cantat”

El 10 d'abril es va estrenar a València l'òpera de cambra contemporània 'Ales, allò que realment desitgem acaba succeint', una proposta operística en català que fou representada per primera vegada a l'Auditori Molí de Vila de Quart de Poblet. Fins el dia 20 serà al teatre El Musical. En parlem amb Àlex Andrés, que n'és el director musical.

Aquesta òpera contemporània és una producció de les companyies valencianes Zozobra Teatro i els Músics de l'Anomalia. El text en català és d'Emilio Encabo Lucini, la direcció musical d'Àlex Andrés, la direcció escènica de Juan Romero Corell, la interpretació de la soprano Estrella Estévez i del baríton Joan Valldecabres i l'actuació en directe dels cinc músics, que també apareixen a l'escena.

Ales, allò que realment desitgem acaba succeint, ens parla de la condició humana d'una manera senzilla, quasi poètica, i a través de la quotidianitat dels seus personatges. Ens parla de la fragilitat generada a través de la incertesa, de la por, un tema recurrent que una vegada més, i gràcies a un dels personatges, ens aboca a tota una reflexió sobre quins són els factors determinants en el comportament humà, en les preses de decisions. Som responsables dels nostres actes, o potser tan sols som víctimes de les nostres circumstàncies? Qui du el comandament de les nostres vides? Evidentment, nosaltres —ens diu *Ales*—, que ens enfronta amb la responsabilitat d'assumir el present i ens indueix a lluitar per allò que realment desitgem.

—Com sorgeix aquest encontre entre Zozobra Teatro i Músics de l'Anomalia?

—Diguem que les companyies Zozobra Teatro i Músics de l'Anomalia

són companyies bessones. Jo vaig començar a treballar com a compositor per a Zozobra l'any 2000. I des d'aquell moment hem fet un munt de produccions teatrals i de curt-metratges plegats.

—Aleshores, aquest muntatge no és el vostre primer contacte amb una proposta teatral?

—En absolut, a mi m'agrada molt el treball d'escena, i sobretot treballar amb un text; per a mi, és tot un repte. Com us deia abans, som dues companyies però amb un interès comú, que respon a una mateixa filosofia artística, i que parteix d'una gran afinitat a l'hora de treballar, i això ha facilitat molts projectes conjunts, que al mateix temps han anat creant una entesa i una comunicació molt fluides i àgils entre nosaltres.

—Pel que fa als intèrprets, Estrella Estévez i Joan Valldecabres se les han hagut de veure amb tres formes d'expressió artística alhora: la veu, la música i l'escena. Com es resol aquesta conjugació de llenguatges?

—Nosaltres partim d'un procés de treball col·lectiu que hem dut a terme des del principi, molt al contrari del que es fa normalment en els muntatges d'òpera. Tant la soprano Estrella Estévez com el baríton Joan Valldecabres són membres del Cor de la Generalitat i treballen diàriament al Palau de les Arts. Per tant, ara han hagut d'entomar una feina molt diferent de la que tenen costum de fer, ja

que en aquest muntatge s'ha abordat un treball molt més interior i molt més des del personatge. De fet, ell treball que jo he fet amb ells com a director musical s'ha centrat més en els personatges que no en les notes.

Els dos són els únics personatges que canten i actuen durant tota la representació; açò és una tasca vertaderament esgotadora que requereix un gran esforç i tots dos s'hi han abocat amb una dedicació sorprenent. Cal tenir en compte que no és gens fàcil d'actuar i cantar alhora, i molt menys música contemporània, i ells ho fan meravellosament.

—Igual com una mala dicció pot malbaratar la bellesa del cant, hi ha uns altres aspectes (la presència escènica, la veritat dels personatges, etc.) que poden afeblir greument els efectes desitjats de l'òpera. Com s'enfronta a açò un director musical?

—Com a compositor ha estat un repte fer una escriptura musical que facilitara la comprensió del text. Encara més si tenim en compte que el text és en la nostra llengua. Cal recordar que sovint molts dels problemes de dicció que ocorren a l'òpera no són només responsabilitat dels cantants, sinó d'una escriptura musical complicada que fa quasi impossible la pronúncia exacta de la paraula. Crec que no és el cas d'*Ales*.

A més a més, cal tenir en compte que una òpera és quelcom més que un *text cantat*. És a dir, hi ha molts passatges exclusivament instrumentals que expressen moltes coses fonamentals per a la trama. I també hi ha els efectes vocals, com el *boca closa* o els melismes, que ens *parlen* sense text i són igualment importants per al desenvolupament dramàtic de l'òpera.

D'una altra banda, hi ha el treball del director escènic que és qui s'encarrega de la part més teatral; per això és fonamental que hi haja una comunicació fluida, molt de respecte i molta audició, per a poder fer una posada en comú.

—Una de les dificultats més grans que pot presentar l'òpera és la projecció de la veu i la relació amb el conjunt orquestral que sovint absorbeix les paraules del text. Supose que, a més del treball musical com a músics, caldrà fer un treball de dicció molt rigorós per trobar aqueixa harmonia entre els elements operants?

—És clar, evidentment el treball de dicció és fonamental, i sí, cal tenir-ne molta cura i una visió global del conjunt, per part de totes les parts, a fi de trobar aqueixa harmonia. D'ací ve la importància d'escoltar molt durant el procés de creació col·lectiva.

—Una de les coses que ens crida l'atenció d'*Ales* és la senzillesa amb què heu resolt l'escenificació.

—Sí, és cert, hem fugit de les formes ostentoses i barroquitzants, tant en l'escenificació com en tot. Pel que fa a la música, si t'hi fixes, sols hi apareixen cinc músics i els moments de màxima tensió no s'aconsegueixen a través de la intervenció de tots els instruments alhora, sinó just al contrari.

—També el quadre *Seqüència 63*, de Juan Genovés, que hi fa un paper important.

—Exactament, fa un paper clau en el desenvolupament de la trama. De fet, és el desencadenant de les tensions del personatge masculí, l'element o la imatge desassossegadora que li indica, d'alguna manera, que les coses no van bé. Que ha de prendre les regnes de la seua vida.

—És molt poc habitual, per no dir estrany, veure una òpera feta en

L'òpera *Ales*, allò que realment desitgem acaba succeint es representa al teatre El Musical de València fins el dia 20 d'abril.

català al País Valencià. És viable això?

—El problema de la producció operística al País Valencià no està en la llengua. De fet, el públic d'òpera està especialment acostumat a escoltar òperes en llengües alienes: italià, alemany, anglès, francès, fins i tot rus. Per a açò hi ha els subtítols o bé la sinopsi.

Allò realment complicat és crear una òpera, i sobretot, dur-la endavant. De fet, moltes institucions fan un esforç grandios per fer una òpera (gairebé mai contemporània) i l'esforç mor el dia de l'estrena. Però no mor per principi, sinó perquè ningú no es planteja de moure-ho, de do-

nar-li continuïtat. I és una pena que açò passe quan la producció ja està enllestida. Aquesta no és de cap manera la nostra filosofia.

Nosaltres venim del teatre. Hem fet una òpera perquè pensem que és un format que pot expressar moltes coses, i volem fer-ho visible i accessible a tothom. No té cap sentit de fer un muntatge amb caducitat d'un dia. I, a més a més, creiem que l'òpera, avui dia, com a vehicle d'expressió, passa obligatòriament per l'òpera de cambra. Petita, propera i popular, perquè la gran òpera expressa coses que a nosaltres no ens interessien.

Betlem Martínez

Cines Babel
Cines Albatros

CINES Albatros
Fra Lluís Colomer, 4 Acc. · València

Los falsificadores

de Stefan Ruzowitzky

Si presentes aquesta butlleta tindràs el següent preu especial:

Si ets subscriptor d'EL TEMPS :
4,40 € De dilluns a dijous
i 6€ cap de setmana.
(Cal acompanyar el justificant de pagament)

Si ets lector d'EL TEMPS:
5,60€ de dilluns a dijous